

Saksmappe til teams-møte i Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) 13. mai 2024

kl.16.00 Møtet foregår som teams møte.

Ved det andre ekstraordinære fellesmøte for laksebreveierne 24. april i år, ble fem menn valgt som TF – medlemmer fra laksebreveierne, frem til høsten 2027. Ved brev av 30. april 2014 fra Klima- og miljødepartementet ble valgene fra 24. april underkjent.

Dagens sammensetning i TF er i ikke i overensstemmelse med Tanaforskriften § 6 og kravet i likestillings- og diskrimineringsloven § 28. Departementet ber TF snarest rette opp i disse forholdene, og sørge for at minst to av laksebreveiernes representanter er bosatt i hver kommune, og at minst fire representanter i TF er kvinner.

TF er pålagt å rette opp i dette så snart som mulig. Det er naturlig at dagens medlemmer tar stilling til hvordan TF skal rette opp ubalansen i sammensetningen av medlemmer, men ikke at de fatter vedtak av materiell betydning.

Etter 4 måneders drift i 2024, har TF et overforbruk på møtekostnader mv..

Sak 43/2024: Innkalling til tredje ekstraordinære fellesmøte for laksebreveierne

Saksfremlegg:

Den 24. april ble det andre ekstraordinære fellesmøte for laksebreveierne i år avholdt som kveldsmøte på Tana miljøbygg. Møtet fikk god oppslutning fra laksebreveierne i nedre norsk del, men kun seks laksebreveiere fra Karasjok fiskesoner møtte.

Ved brev 30. april 2024 fra Klima- og miljødepartementet til TF, skriver KLD at dagens sammensetning i TF er i ikke i overensstemmelse med Tanaforskriften § 6 og kravet i likestillings- og diskrimineringsloven § 28.

TF som organ

Rettslig bakgrunn og opprettelse av TF

TF er et særopprettet organ som er tillagt forvaltningsoppgaver, jf. notat 29. mars 2017 fra Advokatfirmaet Haavind AS, sitat;

«Organet og dets forvaltningsoppgaver har hjemmel i lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) § 28, 2. ledd, og i Lov om fiskeretten i Tanavassdraget («Tanaloven») § 6, der det fremgår at departementet gjennom forskrift «skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene [...]» (tidl. Tanaloven av 23. juni 1888 § 1, 1. ledd), samt lakse- og innlandsfiskeoven § 6, 2. ledd. Lovverket anerkjenner lokale særskilte rettigheter opparbeidet gjennom alders tids bruk og

lokal sedvane, både for lokale jordbrukere i elvedalen, og for de med opparbeidede rettigheter til stangfiske (se kongelig resolusjon 16/12, 20. april 2012). Resolusjonen bygger på de samme grunnleggende betraktninger som fremkommer av Innst. O. 80 (2004-2005) (ifm Finnmarksloven) hva gjelder historisk opparbeidede rettigheter og urfolksrettigheter som grunnlag for tilbakeføring av forvaltningen av naturressursene til lokalbefolkningen i Finnmark.

I tillegg til ovennevnte er grenseelv strekningen av vassdraget underlagt bilateral avtale med Finland om fellesregulering av fisket.

Opprettelsen av TF og det nærmere regelsettet for virksomhetene er nedfelt i forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget («Tanaforskriften») fra 2011. Forskriften er utarbeidet både med hensyn til en faglig forsvarlig forvaltning av fiskeressursene, og for å ivareta de historisk opparbeidede lokale rettighetene som beskrevet over.

Før denne forskriften, ble fisket forvaltet av statlige og fylkeskommunale instanser, i hovedsak Fylkesmannen i Finnmark, samt politidistriktet for Tana og Karasjok, med overordnet ansvar hos Miljøverndepartementet, og der de organiserte laksebreveierne kun hadde en rådgivende rolle.

Etter opprettelsen av TF, er samtlige av de forvaltningsoppgaver som tidligere var spredt på ulike offentlige instanser, samlet i TF. De 9 TF-medlemmene utgjør samlet forvaltningsorganets bestemmende utvalg, som velges av de to rettighetsgruppene. I tillegg har TF en ansatt administrasjon, ledet av TFs direktør».

Valgkomiteens forslag til ekstraordinært fellesmøte 24. april:

Leder for valgkomiteén Elin Mary Sabbasen innledet med ønske om å presentere bakgrunn for valgkomiteéns forslag. Møteleder M. Blien avbrøt Sabbasens presentasjon, med begrunnelse i hensyn til tidsbruk.

Etter dette presenterte Sabbasen kort de foreslåtte medlemmene og stedfortredere, i alt 3 kvinner med personlige stedfortredere, og to menn med personlige stedfortredere, uten at valgkomiteen fikk presentert grunnlaget for områdevis fordeling av medlemmene.

Valgkomiteens forslag medtas her;

Valgkomiteen viste til at i Tanautvalgets rapport 2008-09, med forslag til forvaltningsforskrift 2011. I Kgl.Res. februar 2011 til Tanaforskriften § 8 Fellesmøtet, er det inntatt en føring;

“Tanavalget forutsetter at fellesmøtet sørger for at ulike deler av vassdraget blir representert i organet”.

Videre la valgkomiteen til grunn vedtaket fra det ekstraordinære fellesmøte for laksebreveierne den 6. januar i år. Etter dette har valgkomiteen bestrebet seg for å finne samlende kandidater, slik at hele vassdraget blir representert i TF, noe som ansees som veldig viktig for legitimiteten til lokal forvaltningen. For første gang innstilte valgkomiteen et TF - medlem fra lešjohka. De foreslo også et fritt medlem som veksler mellom Tana og Karasjok. Neste gang i 2027, kan det frie medlemmet rulleres motsatt, slik at det faste medlemmet da kommer fra Karasjok, og at stedfortrederen da blir fra Tana.

Valgkomiteen ble valgt ved fellesmøtet 28. oktober 2023. Valgkomiteens oppgave er å foreslå fem medlemmer med stedfortrederne til TF til fellesmøter. Møteleder Rune Aslaksen ba møtedeltakerne rive de ferdig utfylte lappene fra fellesmøtets valgkomite. Slik oppfordring ansees som respektløst og fullstendig uakseptabel oppførsel fra møteleder (og nåværende nest-leder i TF), å oppfordre møtedeltagerne å rive valgkomiteens forslag til nye TF – medlemmer, når valgkomiteen har gjort en jobb for fellesmøtet for laksebreveierne.

Ved direkte spørsmål fra møtet, om ikke kjønnskvoeringen og geografisk fordeling av TF medlemmer gjelder for TF som organ, ble problemstillingen direkte avvist av møteleder. Det er ikke tvil om at de fremmøtte møtedeltagere, ble villedet her av møteleder.

Etter valg gjennomføringen fremla Marja-Liissa Partapuoli protokoll tilførsel; «Valggjennomføringen her resulterer i at fordelingen av medlemmer blir et demokratisk problem. Karasjok har fått ett TF-medlem, mens Tana har fått 4 TF-medlemmer. Valget viser også at TF har et demokratisk problem, med at TF nå har valgt fem menn, dette til tross for at seks kvinner har sagt ja til å stille til valg. TF har siden 2021 vært fullt ut finansiert av offentlige driftsmidler. Videre er det klart at TF dels utøver privatrettslig, og dels offentligrettslig myndighet, hvor dets kompetanse er utledet av Tanaforskriften 2011. Etter min mening er TF bundet av likestillingsprinsippet, og at kjønnskvoering gjelder i styret».

Tore-Jan Gjerpe og Anne Kirsten Østmo fremla følgende protokoll tilførsel; «Det er valgt 4 representanter fra Tana og 1 representant fra Karasjok. Dette anser vi å være i strid med Tanaforskriften, og valget må derfor ansees som ugyldig».

Videre viste direktøren til Kongelig resolusjon 4.02.2011 til tanaforskriften § 6 om områdevis fordeling i TF side 15, sitat; «Departementet ser det som naturlig at minst to av de fem representantene skal være fiskeberettiget basert på eiendom i én av kommunene, slik at en sikrer god representasjon fra alle deler av vassdraget».

Lokal media var til stede på det ekstraordinære fellesmøtet 24. april. Samme uke ble noen av protokoll tilførselene tatt opp av lokal media direkte med Klima- og miljødepartementet. Ved brev av 30. april skrev Klima- og miljødepartementet til TF følgende;

«Klima- og miljødepartementet er informert om at laksebreveierne i Tanavassdraget på nye valgte representanter til Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) under fellesmøtet den 24. april. Etter dette valget er sammensetningen i TF åtte menn og én kvinne. Av laksebreveierens representanter er fire bosatt Tana kommune og én bosatt i Karasjok kommune.

I likestillings- og diskrimineringsloven § 28 heter det at «[n]år et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder, delegasjoner mv., skal begge kjønn være representert på følgende måte: [...]

d. har utvalget ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire».

TF er et organ som utfører offentlig myndighet, og er dermed underlagt denne bestemmelsen. Det betyr at minst fire av TFs medlemmer skal være kvinner. Kultur

og likestillingsdepartementet kan gi dispensasjon fra kravet om kjønnsbalanse dersom det ikke har latt seg gjøre å finne et tilstrekkelig antall kvalifiserte medlemmer av begge kjønn. Det er ikke gitt noen slik dispensasjon i denne saken. Så vidt departementet har fått opplyst stilte det også flere kvinner til valg.

Ifølge Tanaforskriften § 8 jf. § 6 skal fellesmøtet for laksebreveiere velge fem representanter til TF. I forarbeidene til denne forskriften (kgl. res. 4. februar 2011 s. 13) heter det at «[d]epartementet ser det som naturlig at minst to av de fem representantene skal være fiskeberettiget basert på eiendom i én av kommunene, slik at det sikrer en god representasjon fra alle deler av vassdraget». Bred geografisk representasjon er også forutsatt i Tanautvalgets arbeid, og fastsatt i TFs egne vedtekter.

Dagens sammensetning i TF er i ikke i overensstemmelse med Tanaforskriften § 6 og kravet i likestillings- og diskrimineringsloven § 28. Departementet ber TF snarest rette opp i disse forholdene, og sørge for at minst to av laksebreveierens representanter er bosatt i hver kommune, og at minst fire representanter i TF er kvinner.

I Kongelig resolusjon 4.02.2011 til Forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget – oppfølging av Tanautvalgets rapport er føringene til fellesmøter beskrevet, jf. s. 17;

«Til § 8 Fellesmøte for fiskeberettigede
Tanautvalget mente at ordningen med fellesmøte for de fiskeberettigede (tidligere kalt lakseting) burde videreføres. Møtet skal omfatte alle de fiskeberettigede etter § 3 i elvedalen. Dette er en endring i forhold til dagens praksis hvor det holdes to atskilte lakseting. Utvalget mente det var viktig at vassdraget ble sett under ett for å få en mest mulig enhetlig forvaltning. Ett fellesmøte vil kunne bidra til at fiskere fra ulike geografiske områder ser problemstillinger fra hele vassdraget mer i sammenheng. I tillegg vil fellesmøtets myndighet til å velge de fiskeberettigedes representanter i Tanavassdragets fiskeforvaltning gjøre det nødvendig å holde et felles møte for alle fiskeberettigede i vassdraget. Utvalget forutsetter at fellesmøtet sørger for at ulike deler av vassdraget blir representert i organet».

Fordeling av TF valgte medlemmer fra fellesmøter 2011 – 2024;

År	Menn	Kvinner	Kjønns- balanse LI. § 28	Områder representert, Kgl. res. til §8	Ikke repr. Områder	Områder utenfor TF
2011	3	2	Ja	3	1	36 %
2015	5	0	Nei	3	1	18 %
2019	5	0	Nei	4	0	
2023	5	0	Nei	3	1	36 %
2024*	5	0	Nei	3	1	31 %

- Valg ved det andre ekstraordinære fellesmøte for laksebreveierne 24. april 2024.

TF har siden 2021 vært fullt ut finansiert av offentlige tilskudd. Videre er det klart at TF dels utøver privatrettslig, og dels offentligrettslig myndighet, hvor dets kompetanse er utledet av Tanaforskriften 2011.

For TF organet gjelder Lov om likestilling 1978, revidert sist 2017.

§ 28. Kjønnbalanse i offentlige utvalg mv.

Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder, delegasjoner mv., skal begge kjønn være representert på følgende måte:

- a. Har utvalget to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert.
- b. Har utvalget fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to.
- c. Har utvalget seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.
- d. Har utvalget ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire.
- e. Har utvalget flere medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst 40 pst.

Første ledd gjelder også ved oppnevning og valg av varamedlemmer.

Etter valg av fem medlemmer til TF ved fellesmøter fra 2011, er det kun ved første fellesmøte 5. mars 2011, at laksebreveierne har klart å oppfylle likestillings lovens krav om kjønnskvotering til utvalg og styre. Ved fellesmøtene i 2015, 2019, 2023 og ved det ekstraordinære fellesmøte 24. april i år, er kun menn valgt å bekle de vervene i TF organet.

I Kgl. Res. 4.02.2011 s. 17 til Tanautvalgets forslag til forvaltningsforskrift for norsk side av Tanavassdraget, har følgende tekst;

«Utvalget mente det var viktig at vassdraget ble sett under ett for å få en mest mulig enhetlig forvaltning. Ett fellesmøte vil kunne bidra til at fiskere fra ulike geografiske områder ser problemstillinger fra hele vassdraget mer i sammenheng. I tillegg vil fellesmøtets myndighet til å velge de fiskeberettigedes representanter i Tanavassdragets fiskeforvaltning gjøre det nødvendig å holde et felles møte for alle fiskeberettigede i vassdraget. Utvalget forutsetter at fellesmøtet sørger for at ulike deler av vassdraget blir representert i organet».

Etter som fellesmøtene med valg av laksebreveiernes medlemmer til TF er avholdt, er det på det rene at de alle hoveddelene ikke har vært representert i TF i fire års periodene. Etter tre av valgene fra laksebreveierne, viser det seg at ca. 1/3-del av vassdragets områder, ikke har vært representert i TF i de tre periodene. Således har ikke laksebreveierne sammensatt TF, slik at alle hovedområdene har vært representert i TF organet, og da er ikke en av hoved forutsetningene i Kgl. Res. fra 2011 oppfylt.

Et sammendrag av områdenes representasjon i TF, er at fellesmøtene med valg av fem medlemmer til TF, ikke har oppfylt Tanautvalgets og Kgl. Res. forutsetning fra 2011, at de ulike hoveddelene av vassdraget til enhver tid er representert i TF.

Fellesmøter 2011 - 2024

Tid	Sted	Merknad
05.03.2011	Sirpmás	
25.04.2013	Leavvajogas	Ekstraordinært
31.10.2015	Karášjogas	
19.01.2019	Sirpmás	Ekstraordinært
26.10.2019	Sirpmás	
28.10.2023	Sirpmás	
06.01.2024	Karášjogas	Ekstraordinært
24.04.2024	Deanušaldis	Ekstraordinært kveldsmøte
01.06.2024		

Tabellen viser at det siden 2011 er avholdt fire fellesmøter og fire ekstraordinære fellesmøter for laksebreveierne. Tre av fellesmøtene er avholdt i Tana og ett møte i Karasjok. Likeledes er det avholdt tre ekstraordinære fellesmøter i Tana og ett møte i Karasjok. Etter at to lakseting hvert fjerde år i Tana og Karasjok ble slått sammen til et fellesmøte for laksebreveierne, har det blitt en klar overvekt av møter plassert til Tana.

Etter dette er det viktig for Tanavassdragets fiskeforvaltning, å ta selvkritikk for særdeles mangelfull - og direkte lovstridig oppfylling av egen forskriftshjemmel, og de Lover som TF som organ, er pålagt å følge til enhver tid.

For fremtiden (etter 1. juni 2024) er det viktig, at når nytt TF sammensettes etter valg og oppnevninger, at nye TF medlemmer får en egen kursdag om Tanaforskriften av 2011, Forvaltningsloven, om andre Lover som berører TFs drift, og gjennomgang av TF – medlemmenes ansvar.

Direktørens innstilling:

- A) Tanavassdragets fiskeforvaltning inviterer til ekstraordinært fellesmøte for laksebreveierne den 1. juni i Karasjok. Møtet holdes på dagtid.

Tanavassdragets fiskeforvaltning forutsetter at fellesmøtet sørger for at ulike deler av vassdraget blir representert i organet, og at Kgl. Res. av 2011 følges, og oppfyller kjønnskvoeringen, jf. Likestillingslovens § 28.

- B) Tanavassdragets fiskeforvaltning inviterer og arrangerer to likeverdige ekstraordinære fellesmøter 1. juni i Karasjok og I Sirma, med samtidig møtestart.

- Møtet i Karasjok velger Karasjok fiskesoners medlemmer med stedfortrederne til TF, for perioden 1. juni – høsten 2027. Ved valgene må møtet følge kravet om kjønnskvotering i TF, jf. Likestillingslovens § 28, og Tanaforskriftens § 6 krav om god geografisk fordeling blant valgte medlemmer.

- Møtet i Sirma velger Tana fiskesoners medlemmer med stedfortrederne til TF, for perioden 1. juni – høsten 2027. Ved valgene må møtet følge kravet om kjønnskvoltering i TF, jf. Likestillingslovens § 28. og Tanaforskriftens § 6 krav om god geografisk fordeling blant valgte medlemmer.

Alternativ B løsning vil sikre at hver enkelt hoved område, velger sine medlemmer til TF. Dvs. at Karasjok fiskesoner velger sine medlemmer til TF, og at Tana fiskesoner velger sine medlemmer til TF. En slik løsning vil medvirke til at de valgte medlemmer har den beste forankring fra sine respektive områder, noe som vil gi god legitimitet til valgte TF medlemmer. Dette vil være i samsvar med det hva Tanautvalgets mål og de føringer som er med i Kgl. Res. av 2011. I Kgl.Res. februar 2011 til Tanaforskriften § 8 Fellesmøtet, er det inntatt en føring;

“Tanavalget forutsetter at fellesmøtet sørger for at ulike deler av vassdraget blir representert i organet”.

Drøfting:

Vedtak: